

УДК 378.147

Н. О. ПРАСОЛ

м. Миколаїв

prasolna57@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Статтю присвячено проблемі підготовки магістрів початкової освіти в умовах євроінтеграції до застосування технологій педагогічної освіти у майбутній професійній діяльності. Зроблено короткий порівняльний аналіз підготовки магістрів у зарубіжних вищих навчальних закладах, зокрема Англії. Охарактеризовано роль технології тьюторського супроводу в підготовці майбутніх викладачів. Розглянуто компетенції викладача-тьютора, його функції.

Ключові слова: магістр початкової освіти, технології педагогічної освіти, майбутній викладач педагогіки та методики початкової освіти, технологія тьюторського супроводу, тьютор.

Модернізація системи вищої педагогічної освіти в Україні орієнтована на пошук шляхів реалізації соціального замовлення на компетентного фахівця європейського рівня, здатного до творчої праці, професійного саморозвитку, мобільності в засвоєнні та застосуванні технологій педагогічної освіти. Постійне зростання потреб суспільства у високоінтелектуальних науково-педагогічних кадрах, здатних творчо вирішувати складні теоретичні та практичні завдання, поставлені життям, свідчить про важливість проблеми підготовки магістрів початкової освіти до майбутньої професійної діяльності.

Використовування технологічного підходу у вищій педагогічній школі є одним із важливих концептуальних положень оновлення змісту освіти. Як зазначав І. А. Зязюн, «головною метою вищої освіти має бути становлення цілісної та цілеспрямованої особистості, готової до вільного гуманістичного орієнтованого вибору й індивідуального інтелектуального зусилля, що володіє багатофункціональними компетентностями» [3, 13].

Підготовка магістра-майбутнього викладача педагогіки та методики початкової освіти до використання технологій педагогічної освіти є однією з ланок професійно-педагогічної освіти, яка створює базу для успішної реалізації завдання підготовки конкурентоздатного фахівця. Його підготовка має свою специфіку, яка зумовлюється:

- потребу суспільства у сучасному викладачі, готовому до вирішення широкого спектру навчальних та соціальних завдань;

- потребу в інноваційних формах і методах підготовки майбутнього викладача до застосування технологій педагогічної освіти;
- мобільністю та сприйнятливостю магістрантів до нових педагогічних технологій.

Підготовка магістра як майбутнього викладача до професійної діяльності є складним поняттям, яка стала об'єктом багатьох наукових досліджень у педагогіці. Слід назвати праці Н. В. Кузьміної, О. І. Щербакова, присвячені проблемам підготовки майбутнього викладача до професійної діяльності. Питання загальнопедагогічної підготовки знайшли висвітлення в працях сучасних педагогів: О. А. Абдуліної, Ю. М. Карпова, Н. В. Тализіної. Особливості професійної підготовки викладача педагогіки та методики початкової освіти розкрито в дослідженнях А. М. Алексюка, І. А. Зязюна та ін. Однак підготовка магістра початкової освіти до застосування технологій педагогічної освіти не була предметом окремих досліджень і потребує детального обґрунтування та аналізу.

Метою статті є аналіз особливостей підготовки магістрів початкової освіти в умовах євроінтеграції до застосування технологій педагогічної освіти, зокрема технології тьюторського супроводу.

Приєднання України до Болонської декларації передбачає введення системи, що забезпечує рівнозначність дипломів; дворівневу систему підготовки (бакалавр, магістр); єдиний облік трудової ємності навчальних курсів; підвищення мобільності студентів, педагогів і дослідників; розвиток співробіт-

ництва у сфері забезпечення якості освіти для створення рівнозначних критеріїв і методологій. Тому цікавим є досвід різних країн світу в підготовці фахівців педагогічної освіти.

Перша педагогічна умова професійно-педагогічної підготовки педагога у Франції спрямовується на забезпечення вмотивованості вибору педагогічної професії; формування його особистісних якостей за допомогою курсів за вибором; інтегрованість свідомості; глобальність мислення; широка інформованість; педагогічна майстерність; підготовка фахівця до розв'язання сучасних проблем.

У ФРН значну частку професійної підготовки, згідно з навчальним планом, становить самостійна робота студентів. У ВНЗ прийнято практикувати написання студентами великої кількості рефератів, виконання творчих завдань, проектів тощо; звіти, доповіді на семінарах є умовою допуску до складання іспитів і заліків.

У цьому контексті заслуговує на увагу досвід підготовки магістрів педагогічної освіти у США, де існує велика кількість навчальних закладів, різноманіття магістерських програм і курсів. Підготовка магістрів у США здійснюється через перегляд традиційних форм і методів викладання, покращення умов для занять студентів шляхом індивідуалізації навчання, збільшення комплексу новітніх технологічних засобів навчання, всебічного застосування нетрадиційних форм організації навчального процесу.

В англійських університетах існує тьюторська форма навчання. Тьютор, на відміну від викладача, не навчає якогось предмета, а допомагає студентові скласти особистий план і консультує його із цього питання протягом усього терміну навчання.

Ця форма виникла ще в стародавніх англійських університетах Оксфорд і Кембридж, що збереглася до сьогодні, відіграючи особливу роль у вищій освіті Англії, у тому числі й у підготовці магістрів. Тьюторська система – це регулярні індивідуально-групові заняття викладача-тьютора та закріплених до нього на весь час навчання студентів (як правило, два чи три студенти). Форми організації тьюторських занять різноманітні – від індивідуа-

льних консультацій до групових дискусій. Тьютор розглядається не як викладач, а як наставник, який допомагає студенту розвинути свої здібності [5].

На основі аналізу досліджень, що існують, та досвіду роботи вищих навчальних закладів України констатуємо, що підготовка майбутніх викладачів до застосування технології тьюторського супроводу не була предметом цілісного педагогічного дослідження.

Питання підготовки майбутніх викладачів до застосування технології тьюторського супроводу особливо стоїть на часі у зв'язку з прийняттям Закону «Про вищу освіту». Вона відповідає потребам сучасної освітньої ситуації в пошуку та впровадженні нових форм навчальних взаємодій між учасниками процесу навчання, тому є всі підстави стверджувати, що до професійних вимог до випускника магістратури слід узалежнити володіння ним саме цією технологією.

Оволодіння зазначеною технологією магістрами початкової освіти в процесі професійної підготовки дозволить їм в подальшому виконувати обов'язки тьютора. Тьюторство стає новою професією в освіті.

У традиційній педагогіці доволі поширеним орієнтиром у визначенні змісту освіти було впровадження моделі випускника ВЗО, тобто прагнення формувати особистість із заздалегідь визначеними типовими характеристиками. Тьютор же націлений на збереження та культивування різноманітності, підтримку та розвиток індивідуальності, вивчення індивідуального стилю навчально-пізнавальної діяльності кожного. Технологія тьюторського супроводу – особлива технологія педагогічної освіти, що базується на взаємодії студента і тьютора під час навчально-виховного процесу з метою усвідомлення і реалізації студентом власних освітніх цілей і завдань. Акцент у технології робиться на самостійній роботі майбутніх фахівців за умов паралельного тьюторського супроводу. Суть тьюторського супроводу полягає в тому, що студенти не тільки ставлять собі усвідомлені запитання про сенс власних дій, але й знаходять внутрішні стимули для опанування певною професією. Вони відкривають для себе причини та власні пріоритети вивчення того

чи іншого предмету. Таким чином, тьютор допомагає студентові стати суб'єктом власної діяльності, освіти. Зважаючи на швидкий розвиток технологій педагогічної освіти, можна говорити, що тьюторський супровід може найближчим часом посісти одне з провідних місць у навчально-виховному процесі ВЗО.

Наукове осмислення вищеокресленої проблеми дозволить наблизитися до розв'язання двоєдиного завдання: сприяти підвищенню якості кредитно-трансферної системи навчання студентів через запровадження компетентнісного підходу до її оптимізації з боку випускника магістратури як тьютора.

Викладач-тьютор повинен володіти системою прикладних умінь та навичок консультативного змісту, бути готовим до виконання низки специфічних функцій, а саме управління, діагностика, цілеспрямовування, мотивація, планування, комунікація, проектно-організаторська, контролююча, рефлексивна, методична.

Наведене вище дає змогу тьютору як безпосередньому учаснику навчально-виховного процесу виконувати свої професійні обов'язки, серед яких основними є такі: створення сприятливих умов для організації та контролю за самостійною роботою студентів; проведення індивідуальних та групових консультацій студентів; надання науково-методичної допомоги студентам у процесі навчання; забезпечення правильного та ефективного використання навчально-методичної літератури; координування самостійної навчальної діяльності студентів під час позааудиторної самостійної роботи; перевірка виконання самостійних завдань; стимулювання потреби вчитися «протягом життя».

В основі діяльності тьютора є проведення індивідуальних або групових навчальних занять зі студентською молоддю; виконання функцій керівника, координатора, консультанта. Це сприяє створенню позитивної атмосфери в навчанні, активізації самостійної пізнавальної діяльності особистості, розширенню можливості молоді, яка здобуває освіту, в опануванні обраної професії.

Впровадження в практику організації навчального процесу ВЗО інститутції тьюторів сприятиме студентоцентрованому навчанню,

а, відтак, – якісним новоутворенням навчально-виховного процесу, спрямованому на професійну підготовку майбутніх фахівців.

Таким чином, тьютор – це педагогічна професія, яка охоплює новий простір і вибудовує інтерактивну модель інноваційної педагогічної взаємодії. Прогресивними тенденціями, на яких базується тьюторство, є толерантність, духовні системи цінностей, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, людиноцентризм, аксіологічні орієнтири, індивідуально-гуманістична парадигма [4, 6].

Компетентність викладача-тьютора характеризується сукупністю таких компетенцій: загальнокультурні компетенції (грамотність, навички усного та письмового мовлення, толерантність, здатність до емпатії, вияву поваги прав та свобод людини, вміння аналізувати та коригувати власну педагогічну діяльність, навички самопрезентації); психолого-педагогічні компетенції (вміння підбирати та розробляти навчально-методичні матеріали, оцінювати їх якість із точки зору сучасних норм; уміння використовувати в навчальному процесі сучасні педагогічні технології, що відповідають завданням курсу чи програми в цілому і стимулюють активність студентів; уміння надавати допомогу та підтримку студентам, створювати мотивацію, залагоджувати конфлікти, розвивати співробітництво на основі знань психології міжособистісних стосунків, психології великих і малих груп, вікової психології); компетенції у сфері сучасних інформаційних технологій (уміння застосовувати сучасні інформаційні технології для надання матеріалів та організації взаємодії учасників навчального процесу) [1, 43].

Отже, приходимо висновку, що підготовка магістра початкової освіти до застосування технології педагогічної освіти набуває актуальності в умовах євроінтеграції. Особливої уваги заслуговує технологія тьюторського супроводу, оскільки саме завдяки їй формуються міжособистісні суб'єкт-суб'єктні відносини між учасниками навчального процесу. Сьогодні в умовах переходу на двохрівневу систему вищої освіти, збільшенні обсягу самостійної роботи студентів доречно говорити про підготовку майбутніх викладачів до виконання нової функції – тьютора.

Список використаних джерел

1. Бендова Л. В. Система подготовки тьюторов – этапы развития карьер / Л. В. Бендова // Качество дистанционного образования (концепции, проблемы, решения): материалы международной научно-практической конференции, 10 декабря 2004. – М.: МГИУ, 2004. – С. 43–44.
2. Бойко А. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії / А. Бойко // Педагогічні науки: зб. наук. пр. / Полт. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – Вип. 2. – С. 4–10.
3. Зязюн І. А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія. – К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – С. 10–18.
4. Пьянин В. С. Профессиональная подготовка бакалавров как тьюторов в условиях педагогического вуза для общеобразовательных учреждений: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Моск. гуманитар. пед. ин-т, Моск. гос. обл. пед. ун-т. – Москва: [б. и.], 2010. – 26 с.
5. Primary Education in England. A Survey by HM Inspectors of Schools. – L.: DES, 1978. – 79 p.

N. O. PRASOL

Mykolaiv

PECULIARITIES OF TRAINING MASTERS IN THE FIELD OF PRIMARY EDUCATION UNDER THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

The article is dedicated to the problem of teaching Masters in the field of primary education in the conditions of Euro integration and preparing them to use pedagogical techniques in their future professional activity. The author fulfills a brief comparative analysis of teaching Masters' processes in foreign higher educational establishments, England in particular. The role of the technique of tutorship in the process of future teachers' training is singled out in the article. The author examines the competences of teachers-tutors and their functions.

Key words: Master in the field of primary education, pedagogical technique, future teacher of Pedagogy and Methods in primary education, technology of tutorship, tutor.

Н. А. ПРАСОЛ

г. Николаев

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

Статья посвящена проблеме подготовки магистров начального образования в условиях евроинтеграции к использованию технологий педагогического образования в будущей профессиональной деятельности. Сделан краткий сравнительный анализ подготовки магистров в зарубежных высших учебных заведениях, в частности в Англии. Охарактеризована роль технологии тьюторского сопровождения в подготовке будущих преподавателей. Рассмотрены компетенции преподавателя-тьютора, его функции.

Ключевые слова: магистр начального образования, технологии педагогического образования, будущий преподаватель педагогики и методики начального образования, технология тьюторского сопровождения, тьютор.

Стаття надійшла до редколегії 14.02.2015